

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВІТОЛЬДА
ПЛЕЦЬКОГО В М. ОСВЕНЦІМ (ПОЛЬЩА)
ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ У СЛУПСЬКУ (ПОЛЬЩА)**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
II Міжнародної науково-практичної конференції**

**Мукачево
12-13 травня 2022 року**

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 18 від «10» травня 2022 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2022. 495 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти індивідуальної траєкторії професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, туризму, розвитку індустрії гостинності та збереження історико-культурної спадщини, тенденції розвитку сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького простору.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – провідний фахівець ВНТД.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

РЕПКО І.П., ОДАРЧЕНКО В.І., ЗАДОРЖНЯ Я.І. Гуманізація освітнього процесу в умовах воєнного стану: нормативний аспект	159
РЕШКО В.Й., ГОРВАТ М.В. Особливості розвитку творчого мислення учнів початкової школи	161
РОЗМАН І.І., ВОНЧАК Я. В. Інформаційно-комунікаційні технології: чинник підвищення якості освіти	164
РОЗМАН І.І., ГАРАГОНІЧ І.В. Адаптація молодого педагога до роботи в школі: методичні засади	166
РОЗМАН І.І., МАРИНА І.І. Інноваційні підходи до підготовки педагогів у контексті реформування системи вищої освіти	168
РОЗМАН І.І., ЧОПЕЙ М.І. Підготовка вчителів початкових класів до використання ігрових технологій	169
РУСИН А. Theoretical basis of teaching lexical material of senior school learners at the english language lessons	171
РЯБЕЦЬ Д.В. Педагог як фасилітатор інноваційного освітнього процесу	173
СИМОНЯН В. В. Етапи розвитку етнокультурної компетентності майбутнього викладача вокалу	175
СІДОР Ю.І., ТОВКАНЕЦЬ Г.В., КОСТИНСЬКА О.В. Принципи національно-патріотичного виховання дітей в українській початковій школі	177
СОФЛКАНИЧ І. М., ПИНЗЕНИК О. М. Аналіз моделі оновлення розвивального середовища ЗДО	179
СОЧКА О. М., ПИНЗЕНИК О. М. Компоненти інноваційної компетентності керівника закладу освіти	181
СУХАРЮК О.І., КОБАЛЬ В.І. Історичні особливості розвитку закладів позашкільної освіти Закарпаття кінця ХІХ – початку ХХ ст.	183
ТЕЛИЧКО В. Ю. Можливості технології «Квест» під час вивчення студентами іноземних мов	185
ТОВТИН А.І., ЛІБА О.М. Технологія «Створення ситуації успіху»: теоретичний аналіз	187
ТОМПА-БАЧКОВ Є. Т., ЛАЛАК Н. В. Професійна мобільність учителя: сутність дефініції	189
ТРИФАНОВА Д. А., БРИЖАК Н. Ю. Формування культури спілкування молодших школярів в освітньому процесі	191
ТЯГУР В.М. Переваги інтегрованого курсу «Дизайн і технології» для розвитку технологічної освіти у початковій школі	193
ФЕЛЬЦАН І.М., СУЧКОВА О.А. Комбінована наочність як ефективний засіб формування лексичної компетентності учнів старшої школи	195
ФЕНЦИК О. М. Теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів до комунікативно-мовленнєвого учнів	197
ФЕНЦИК О. М., РЕПЯНЧИН О.Л. Педагогічні засади формування читацької грамотності молодших школярів	200
ФЕНЦИК О.М., СТЕПАНЮК Б.Ю. Мовленнєвий розвиток здобувачів початкової освіти на уроках української мови: зміст та основні його напрями	202
ФЕНЦИК О. М., ШУХ М.А. Формування творчих здібностей молодших школярів на уроках мовно-літературної освітньої галузі	204
ФІЗЕР В.С. Формування педагогічного артистизму майбутнього вчителя музичного мистецтва	206
ФІЗЕШ О.Й. Діяльність закладів професійної освіти в Закарпатті (50-80 рр. ХХ століття)	208
ХОМА О. М. Інноваційні тенденції у методиці викладання мовно-літературної освітньої галузі	210

Література

1. Близнюкова О. М., Мельничук І.Я. Фасилітація як психологічний механізм формування партнерських взаємовідносин у підлітковому віці. *Теоретичні і прикладні проблеми психології*. 2019. Вип.1 (48). Сєверодонецьк. С.28-36.
2. Долинська Л. В. Психологія конфлікту: навчальний посібник. К.: Каравела, 2010. 304 с.
3. Волкова Н. П., Степанова А. А. Фасилітатор як важлива рольова позиція сучасного викладача вишу. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Педагогічні науки. Серія «Педагогіка і психологія»*. 2018. Вип.1 (15). С. 228-234.

УДК [378:37.011.3-051:784:39:005.336.2]:005.591.3(043.2)

СИМОНЯН В. В.

Мукачівського державного університету

ЕТАПИ РОЗВИТКУ ЕТНОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ВОКАЛУ

В умовах полікультурності сучасного освітнього середовища актуалізовано підготовку майбутнього викладача вокалу, який володіє системою знань та уявлень про особливості етнокультури власного народу, тобто фахівця, який має сформований рівень етнокультурної компетентності.

Значущість етнокультурної компетентності актуалізоване в статті 11 Конституції України, в якій задекларовано відповідальність держави у сприянні консолідації та розвитку української нації, її історичної свідомості, традицій і культури, а також розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України. Стаття 26 Закону України «Про вищу освіту» наголошує, що одним із основних завдань закладу вищої освіти є збереження та примноження моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства, а також поширення знань серед населення, підвищення освітнього і культурного рівня громадян.

Проблему підготовки фахівців у педагогічній діяльності в контексті поняття «етнос», «культура», «етнокультура» досліджували А. Лесневська, Г. Печерська, Є. Проворська та інші. Компетентність, культурну компетентність, етнокультурну компетентність студіювали М. Головань, В. Калінін, С. Лейко, П. Фелла, А. Хуторський та інші.

У словнику іншомовних слів компетентність ототожнена з обізнаністю, поінформованістю, авторитетністю [1]. В. Калінін вважає, що «компетентність» – це рівень професіоналізму особистості, якого досягають через опанування необхідних компетенцій, що становлять мету професійної підготовки фахівця. Заперечуючи таку позицію, науковець М. Головань стверджує, що поняття «компетенції» пов'язане зі змістом сфери діяльності, а «компетентність» завжди стосується особи, характеризує її здатність якісно виконувати певну роботу. Ці поняття перебувають «у різних площинах» [2]. Позиції серед багатьох дослідників щодо окреслення поняття «компетентність» неоднозначні: одні автори ототожнюють її з компетенціями, сукупністю знань, умінь, навичок особистості, готовністю до діяльності (В. Калінін, С. Лейко, П. Фелла,

А. Хуторський); інші – підтримують думку про те, що ця категорія являє собою окреме особистісне утворення (В. Головань, Н. Бібік, Л. Маєвська).

Доцільно дослідити семантику поняття «етнокультура», що містить дві лінгвооснови: «етно» і «культура». У «Педагогічному енциклопедичному словнику» поняття «культура» представлено як «історично визначений рівень розвитку людства, творчих сил і здібностей людини, утілений у формах організації життя й діяльності людей, у їх взаємовідносинах, а також у створюваних ними матеріальних і духовних цінностях» [3]. А. Лесневська зазначає, що «культура – це сукупність духовних досягнень людства, які, виникнувши як національно-суб'єктивні, історично-конкретні, набули статусу суспільно-об'єктивних надчасних духовних явищ, створюючи неперервну й невідчужувану окремому індивідууму традицію» [4]. Етнокультура об'єднує людей, консолідує їхню спільну діяльність, є органічним цілим. Вона формує людину не тільки як умілу й розумну істоту, але і як носія релігійної, етнічної, міжнаціональної сутності.

Аналіз сутності поняття «етнокультурна компетентність» вимагає використання хронологічного підходу для теоретичного обґрунтування суттєвих відмінностей терміна на різних етапах його розвитку. Унаслідок аналізу 50 дефініцій, сформульованих вітчизняними й зарубіжними авторами з 1979 р. до 2021 р., виокремлено два етапи розвитку поняття «етнокультурна компетентність».

Виокремлення першого етапу розвитку поняття «етнокультурна компетентність» відбувається до 1998 року (Н. Арзамасцева, П. Блонський, Л. Боровикова, А. Некрасова, Ю. Римаренко) в якому оперували лише в межах психологічних, історичних, філософських та філологічних наук за відсутності законодавчої бази і засвідчували, що поняття «етнокультурна компетентність» витлумачене за принципом плюралізму та представляє навички, уміння й знання міжкультурної комунікації.

Другий етап актуалізується протягом 1999 – 2022 років (Н. Алімжанова, Т. Атрощенко, О. Будник, О. Гончарук, Т. Дятленко, Ч. Їн, Г. Лозко, С. Соляр, В. Уліщенко, Н. Юрійчук), в якому сутність поняття терміна «етнокультурна компетентність» набуває розвитку на законодавчому рівні та простежується в педагогічній галузі та мистецькому просторі відповідно до абз. 2 п.4 Рішення Конституційного суду України [5]. У Рішенні вперше унормований зміст поняття, а також задекларовано, що «держава сприяє консолідації та розвиткові української нації, її історичної свідомості, традицій і культури, а також розвиткові етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України».

Отже, аналіз особливостей етапів розвитку поняття «етнокультурна компетентність» майбутнього викладача дає змогу витлумачувати поняття «етнокультурна компетентність» викладача як цілісний процес формування й розвитку унікальної особистості, спрямований на оволодіння етнокультурними знаннями, творчими навичками та здатністю працювати в міжкультурному середовищі, що перебувають у постійному розвитку.

Література

1. Словник іншомовних слів / уклад.: С. М. Морозов, Л. М. Шкарапута. Київ: Наукова думка, 2000. 680 с.
2. Головань М. С. Компетенція та компетентність: порівняльний аналіз понять. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційних технологій*. 2011 (8). С. 224–233.
3. Печерська Г. О. Професійні ціннісні орієнтації вчителів. *Психологічні науки: зб. наук. праць*. 2013. Т. 2. Вип. 10. С. 252–257.
4. Лук'янова Л. Б. Освіта дорослих: короткий термінологічний словник / авт. упор. Л. Лук'янова, О. Аніщенко. Ніжин, Вінниця: ПП «М. Лисенко», 2014. 108 с.
5. Рішення Конституційного суду №10-рп/99 від 14.12.1999р. URL: <https://cutt.ly/kGVkMDW>.

УДК [37.015.311:351.858:172.15-052]:373.3/.5(477)(043.2)

СІДОР Ю.І., ТОВКАНЕЦЬ Г.В.

Мукачівський державний університет

КОСТИНСЬКА О.В.

Відокремлений структурний підрозділ

«Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж

Мукачівського державного університету

ПРИНЦИПИ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У сучасному світі чи найважливішою ознакою є любов до Батьківщини. Всюди відбуваються битви, війни, хтось хоче відібрати собі певну частину землі (місто\країну\...), не задумуючись над тим, які біди та нещастя все це приносить народу. На превеликий жаль, наразі відбувається війна між Україною та Росією. Якби люди не любили свій край, не оберігали б його, не цінували все те, що вони мають, то будь-хто зміг би прийти і сказати: «це наша земля!» і не було б війни, але так як багато воїнів століттями вели боротьбу за нашу державу, гідно померли за наш спокій, то ми не в змозі забути це, ми не маємо права. Зараз ми тримаємося та разом боремося за мир та за нашу Україну. Коли б нам з дитинства не прививали любов та шану до рідної землі, то ми б просто втекли закордон і байдуже ставилися до того всього що наразі відбувається.

Національно-патріотичне виховання базується на таких принципах (рис. 1):

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>